

Yleisen edunvalvonnan kehittämistyöryhmä kokous 8/2020

Aika 18.11.2020 klo 10 -15.00

Pankkiasiat/ Finassiala

- Petri Toppinen ja Päivi Pyykkö kertoivat lyhyesti 20.10. tapaamisesta.
- Sähköisen allekirjoituksen osalta arvioitiin mahdolliseksi saavutettavan jonkinlaista yhteisymmärrystä.
- Verkkopankkitunnusten ja tunnistautumisen osalta asia jäi siihen, että saimme esittää perustellut näkemyksemme, mutta yhteisymmärrystä ei voida sanoa saavutetun.
- Pankeilla tuntuu olevan tiukka näkemys siitä, että ne arvioivat asiakkaittensa oikeustoimikelpoisuutta ja sen mukaisesti voivat kieltäytyä antamasta sellaista tunnistautumisen välinettä, jolla voi tehdä sähköisiä oikeustoimia.

DVV/YEV yhteisiä asioita, edunvalvojan vaihdokset

- Selvitysten laajuus ja aikataulu riippuvat tapauksesta ja siitä, mitä tietoja saadaan päätöksen mukana. Toivotaan ja yleensä näin onkin, että saadaan tietoa siitä, miksi vaihdos on tapahtunut ja onko taustalla laiminlyöntejä tai väärinkäytöksiä.
- Vaihdot tapahtuvat usein tilanteissa, joissa edunvalvoja ei ole tehnyt holhousviranomaiselle vuositilejä kehotuksista huolimatta.
- Edunvalvojat toivovat, että jos vaihdosta harkitaan, ei odotettaisi kovin monta vuotta, eräässä tapauksessa oli 5 vuoden tilit tekemättä
- Uuden edunvalvojan ei edellytetä tekevän entisen vastuuajan tilejä.
- Aina ei ole kyse väärinkäytöksistä, voi olla osaamattomuutta ja väsymystä.
- Jos asia ei selviä ja riittävä epäily jää, jota pyynnöistä huolimatta entinen ev. ei selvitä, tehdään esitutkintapyyntö, kun riittävä epäily mahdollisesta rikoksesta on olemassa.
- Huolehditaan siitä, että saatavat eivät vanhene, kiirehditään tutkintaa.
- Alaikäisten osalta holhousviranomainen toivoo, että asia saadaan selvitettyä ennen lapsen täysi-ikäisyyttä.
- Työnjohdon pitää huolehtia, että viranhoitajan vaihtuessa tehtävät siirtyvät kaikkine tietoineen seuraajalle eikä tehtävän hoitamiseen tule kriittistä katkosta.
- Toivotaan, että DVV vie vaihdoksen nopeasti eteenpäin, jos epäillään väärinkäytöksiä.
- Yleiskatsaukseen merkitään tiedot siitä, mitä toimenpiteitä asian selvittämiseksi on tehty.

Edvard/Elsa viikkopalavereista tiedottaminen

Edvardin etusivulle luodaan linkki linjauksiin (confluence). Johanna Terho informoi ostopalvelun edunvalvontatoimistoja niistä linjauksista, jotka koskevat yleisesti tilintekemistä, riippumatta millä välineellä ne tehdään. Nyt käsiteltynä on

- kuolinpesän osuuden merkitseminen
- edunvalvojan palkkion laskeminen valtion edunvalvontatoimistoissa: laskelma liitteenä tarpeen vain poikkeuksellisesti, käyttövaratilin saldoa ei ilmoiteta laskelmassa, ei lasketa uudelleen vuodenvaihteen tilanteen mukaan, ellei selkeää virhettä esim. omaisuuden osalta ole
- omassa käytössä asunto on, jos sitä ei ole vuokrattu tai asuinkelvoton, pelkkä myyntitoimeksianto ei poista oman käytön statusta
- yleiskatsauksen sisältö; ohjeistus ja esimerkkejä mitä merkitään (ei tyhjentävä luettelo), esim.
  - mitä asioita päämies hoitaa itse
  - onko päämies tavattu tilikauden aikana
  - käyttövarakäytäntö, myös poikkeukset, jos ei makseta päämiehelle
  - päämies ei tarvitse vakuutusta hoitopaikan asuntoon, koska...
  - päämiehen velkoja ei ole voitu lyhentää, koska...
  - päämiehen intressi kuolinpesään, kuolinpesän tilanne
  - tutkintapyynnöt varojen väärinkäyttötilanteissa
  - saataviin liittyvät toimenpiteet
  - holhousviranomaisen lupaa vaativat asiat
  - normaalista poikkeavat asiat, esimerkiksi muutto vuokra-asuntoon omassa asunnossa tehtävän remontin ajaksi
  - haettu vahingonkorvausta Valtiokonttorilta, koska...
  - kenelle omaisuus luovutetaan, tieto siitä päätöstilissä
  - ensitiliin edunvalvontasuunnitelma.

DVV:n pitkät käsittelyajat

Edunvalvojilla nyt paljon tapauksia, joissa esim. päätös tehty yli kuukausi aikaisemmin siitä, kun päätös tulee edunvalvojalle. On käynyt niin, että pankki on väestötiedoista päivittänyt asiakkaalle edunvalvonnan ja laittanut ehdot tileille, ja edunvalvoja ei ole tiennyt edunvalvonnan alkamisesta. DVV tunnistaa nämä vaikeudet ja työruuhkan, johon on monia toimintaan liittyviä syitä. Käsittelyajat ovat liian pitkät. **Ehdotus:** päätös sähköpostilla esittelijältä heti kun tehty, riippumatta muusta prosessista. Johanna Terho lupasi viedä asiaa eteenpäin.

Toive yhtenäiseksi toimintatavaksi edunvalvojan vaihtamista tai edunvalvojan tehtävän laajentamista koskevan ilmoituksen/hakemuksen tekemiseen.

- Osa yleisistä edunvalvojista hakee edunvalvojan vaihtamista koskevaa asiaa suoraan käräjäoikeudesta niissä tilanteissa, joissa holhousviranomaisen ei voi tehdä ratkaisua, yleensä siis silloin, kun päämies ei itse ymmärrä asian merkitystä.
- DVV toivoo tätä menettelytapaa käytettävän ja perustelee sitä sillä, että yleinen edunvalvoja on asiantuntija ja hänellä on tiedossaan ne perusteet, joiden johdosta vaihtaminen on tullut ajankohtaiseksi ja hän voi holhustoimilain mukaan toimia asiassa hakijana tuomioistuimeen nähden. päätös voisi tulla nopeammin, jos suoraan käräjäoikeudelle
- Johtopäätös: kannustetaan siihen, että hoidetaan suoraan käräjäoikeuteen ne, mitkä voidaan lain perusteella, nopeampi itse hoidettuna.

Holle-otteen maksullisuus edunvalvojan vaihtuessa toimiston sisällä

Ryhmässä on toivottu uutta linjausta siitä, että holle ote voitaisiin toimittaa maksutta, kun päämiehen edunvalvoja vaihtuu toimiston sisällä tai piirin sisällä. Johanna Terho on vienyt asian kehittämistiimiin ja vastaus on yksiselitteinen: Maksu peritään. Jos edunvalvojan tehtävä vaihtuu saman edunvalvontapiirin sisällä edunvalvontatoimistolta tai virkanumerolta toiselle taikka palveluntuottajan sisällä, on uusi holhousrekisteriote maksullinen edunvalvojalle. Maksajana ei ole päämies eikä DVV, vaan lasku kohdistetaan edunvalvontatoimistolle. Maksuttoman otteen saaminen edellyttää, että edunvalvojaa vaihdetaan DVV:n tai tuomioistuimen päätöksellä.

Tilihuomautukset

- Edunvalvontatoimistoista on valitettu, että nyt on tullut huomautuksia mm. kuolinpesän merkitseminen, edunvalvontapalkkion laskeminen uudelleen vuodenvaihteen tilanteen mukaan, oman tilin varojen huomioiminen jne. Nämä ovat toimistoissa, joissa aikaisemmin ei näin tehdyistä kirjauksista ole huomautettu ja nämä ovat muutos vuosien käytäntöön. Tilintekijä ei ole voinut näihin varautua, kun valtakunnallisia linjauksia tehdään vasta nyt.
- Johanna Terho viittasi viikkopalaverissa linjattuun: palkkio lasketaan uudelleen vain, jos virhe laskelmassa, palkkio oikaistaan. Ei lasketa uudelleen, jos ei omaisuudessa selkeitä muutoksia. Tilihuomautukseen voisi vastata viittaamalla nyt tapahtuvaan käytäntöjen yhtenäistämiseen. Lisäksi
  - omassa käytössä oleva asunto niin kauan, kun sitä ei ole myyty tai vuokrattu
  - oman tilin varoja ei oteta huomioon palkkion laskemisessa omaisuutena, mutta rajoitettuna tulo huomioidaan
  - laskentapäiväksi hyväksytään 13.11.2020
  - palkkiota ei lasketa uudelleen vuodenvaihteen arvoilla, ellei suoranaista virhettä
  - laskelmaa ei tarvitse liittää, ellei suoranaista virhettä.

Ehdollisen määräyksen pohja ja tarve asiakirjan säilyttämiseen

- DVV:ssä on tehty uusi lomake, jolla ehdollista määräystä pyydetään edunvalvontatoimistosta. Toimistossa johtava edunvalvoja jakaa tehtävät numeroiduille edunvalvojille, ja ehdollinen määräys avataan Edvardiin mahdollisen tulevan päämiehen henkilötiedoilla (sis. ht:n). Allekirjoitettu lomake toimitetaan DVV:lle sähköpostilla.
- Toimistoista on esitetty, että sujuvampaa olisi, että Edvardista ao. osio tulostetaan sähköpostin liitteeksi. Jos sähköposti lähtee johtavalta, ei liene epäselvyyttä, että määräys on annettu asianmukaisesti. Jos tiedon avaa Edvardiin muu kuin päätöksentekijä ja lähettää tiedon myös DVV:lle, ei jää jälkeä siitä, että päätöksen on tehnyt johtava edunvalvoja. Näissä tilanteissa määräys tulisi sitten säilyttää. Toivotaan, että tämä menettely sopisi myös DVV:lle.
- Toivottiin, että amssiin voitaisiin tehdä selvennys ehdollisiin ja siirrettyihin määräyksiin sisältyvien asiakirjojen säilyttämisestä.

Kenellä edunvalvojan järjestämisvastuu, kun ei kotipaikkaa Suomessa

- Lain ja asetuksen mukaan piirit vastaavat edunvalvontapalvelujen järjestämisestä ja toimistoille tuottamisvastuu jakaantuu päämiesten kotikuntien mukaan.
- Piirien työjärjestyksissä on tarkempia määräyksiä esteellisyytilanteista ja ulkopuolisten palveluntuottajien hoitamista edunvalvonnoista ja erityistilanteista yleensä näin: ”Jos päämiehellä ei ole kotikuntaa Suomessa, edunvalvojaksi määrätään yleinen edunvalvoja siitä edunvalvontatoimistosta, jonka toimialueella päämies pääasiallisesti oleskelee. Jos edunvalvoja tulee määrättäväksi poissaolevan tai tulevan omistajan oikeutta kuolinpesässä koskevaan asiaan, edunvalvojaksi määrätään yleinen edunvalvoja siitä edunvalvontatoimistosta, jonka toimialueella perittävällä on ollut viimeinen kotikunta.” Sellaista erityistilannetta, jossa päämies ei (vielä) oleskele Suomessa tai kyse ei ole kuolinpesä asiasta ei noissa ole huomioitu. Holhustoimilain mukaan, jos Suomessa ei muutoin ole tuomioistuinta, jossa asia voitaisiin panna viireille, asia voidaan panna viireille Helsingin käräjäoikeudessa.
- Keskustelua käytiin siitä, pitääkö holhustoimilain em. oikeuspaikkaa analogisesti tulkita järjestämisvastuuseen niin, että Helsingin edunvalvontatoimiston on näissä tilanteissa tuotettava edunvalvontapalvelu.
- Puollettiin näkemystä, jonka mukaan ev-tehtävä kuuluisi sille alueelle, jossa tehtäviä todennäköisesti tulnaisiin pääosin hoitamaan. Esim. alue, josta hoivakotipaikkaa olisi tarkoitus alkaa katsella. Tai jos ei ole tiedossa tällaista, niin sitten viimeinen asuinpaikka Suomessa.

Muuttoilmoitusten tekeminen sähköisesti.

- DvV ei hyväksy tunnistamaan viranomaista sähköpostin välityksellä, ei edes virkakortin allekirjoituksella. Kyse on siitä, että edunvalvojat haluavat tehdä päämiehen muuttoilmoitukset sähköisesti. DVV on perustellut kantaansa paperisesta muuttoilmoituksesta mm. kotikuntalailla ja sen esitöillä.
- Menettelyn hyväksymistä perustellaan: Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 9 § (29.6.2016/534) Kirjallisen muodon täytyminen Vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Jos viranomaiselle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimivallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Viranomainen voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos viranomaisella on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta.
- Työryhmän käsityksen mukaan em. lain perusteella muuttoilmoituksen toimittaminen edunvalvojan sähköpostista pitäisi täyttää vaatimukset ja se pitäisi hyväksyä.

Maksuaikakortti

- Paljon on keskusteltu niistä tilanteista, joissa päämiehen palvelun hankkimiseen ei löydy muuta keinoa, kun maksaminen virkamiehen henkilökohtaisella maksuaikakortilla. Palveluntuottaja ei anna laskua, lähellä ei ole pankkikonttoria, josta voisi nostaa rahan tai käteismaksuja ei hyväksytä.
- Taloussäännön ja talousyksikön ohjeen mukaan virkamiehen henkilökohtaista maksuaikakorttia ei saa käyttää näihin maksuihin. Joissakin piireissä lupa on annettu ja korttia on käytetty esim. päämiehen autojen katsastusmaksuihin, kun katsastuskonttori ei anna palvelua laskulla. Jäsenten näkemyksen mukaan tilanteet olisivat kuitenkin harvinaisia ja on saatu hoidettua muullakin tavalla.
- Jos korttia on käytetty, maksu on peritty päämieheltä seuraavassa palkkiolaskussa kuluna. DVV/Johanna Terho mielestä kyse ei ole sellaisesta holhoustoimilain mukaisesta edunvalvojalle koituvasta kulusta, joka peritään päämieheltä. Kyse on päämiehen menoista esim. elinkustannus, omaisuuden hoito, mikä tililaji nyt olisikin sopivin kussakin tapauksessa.
- Asiasta oltiin yksimielisiä. Päämiehen puolesta muilla varoilla maksettu lasku pitäisi periä heti päämieheltä, eikä sitä tulisi liittää edunvalvontapalkkiolaskuun kuluna. Tilannehan olisi sama, jos vaikka omainen olisi edunvalvojan suostumuksella hoitanut asian ja lähettäisi laskun ja kulutusitteen edunvalvojalle, joka maksaisi sen omaiselle päämiehen tililtä.